Předmluva výkonné místopředsedkyně Margrethe Vestagerové k výroční zprávě o hospodářské soutěži za rok 2019

Ke konci roku 2019 by se našlo jen málo lidí, kteří by předvídali, že události ze začátku roku 2020 by mohly dramaticky změnit svět a světovou ekonomiku. Rozšíření onemocnění COVID-19 v mnoha ohledech změnilo paradigma a bylo třeba se rychle přizpůsobit situaci a přehodnotit způsob života. Podle mě je na místě říci, že v oblasti politiky hospodářské soutěže splnila Komise očekávání.

Podle pravidel EU pro státní podporu mohou členské státy společnostem poskytnout podporu, aby zmírnily vážné narušení svých hospodářství. V březnu 2020 přijala Komise dočasný rámec, který členským státům umožňuje zajistit podnikům dostatečnou likviditu a pomoc v zájmu zachování pracovních míst a kontinuity hospodářské činnosti během koronavirové pandemie. V první polovině roku 2020, kdy krize nabírala na síle, Komise třikrát prodloužila dočasný rámec tak, aby odpovídal potřebám členských států a podniků, včetně další podpory vývoje a výroby příslušných produktů určených na boj s COVID-19, dotací na mzdy a rekapitalizace. Přijetí dočasného rámce a následné změny ukazují, jak Komise dokázala reagovat na rychle se vyvíjející okolnosti, přizpůsobit se jim a řešit je, přičemž dbala na to, aby na jednotném trhu byly zachovány rovné podmínky. Aby se náš jednotný trh rychle zotavil, jsou takové kroky nezbytné.

Koronavirová pandemie nevyhnutelně zasáhla rovněž další oblasti politiky hospodářské soutěže.

V březnu 2020 Komise a vnitrostátní orgány pro hospodářskou soutěž zveřejnily v rámci Evropské sítě pro hospodářskou soutěž společné prohlášení, v němž uvádějí, jak hodlají během krize uplatňovat antimonopolní pravidla. Komise a vnitrostátní orgány pro hospodářskou soutěž uvedly, že usnadní nezbytná a dočasná opatření mající za cíl řešení výpadku dodávek způsobeného pandemií. Zároveň však upozornily na to, že by neváhaly zasáhnout, pokud by mělo být krize zneužito pro protisoutěžní jednání.

V oblasti antimonopolní politiky zveřejnila Komise v dubnu 2020 sdělení o dočasném rámci, jehož pokyny se společnosti mohou řídit. Komise ve sdělení určila, jak bude postupovat při posuzování projektů spolupráce, jež jsou nezbytné z důvodu koronavirové pandemie a které tvoří např. dodávky léků a zdravotnického vybavení.

Pokud jde o spojování podniků, po počátečním období, během něhož GŘ pro hospodářskou soutěž zveřejnilo oznámení s požadavkem, aby podniky odložily oznamování daných spojení, pokračovala práce na jednodušších i složitějších případech prakticky bez přerušení.

S hrdostí si dovolím tvrdit, že útvary Komise se velmi dobře zhostily výzvy, před kterou je tato bezprecedentní krize postavila. Velmi vysoký počet oznámení o státní podpoře se posuzoval v mimořádném časovém tlaku. Spojování podniků v EU se i nadále řádně kontrolovalo, přičemž Komise při plnění svých zákonných povinností dodržovala zákonné lhůty. Antimonopolní pravidla se nadále prosazovala bez výrazného prodlení.

Nesmíme však zapomenout na výsledky, jichž bylo dosaženo v roce 2019.

Činnost Komise v roce 2019 zahrnovala širokou škálu odvětví a podporovala otevřené a účinné trhy v EU. Politika EU v oblasti hospodářské soutěže nadále podporovala klíčové politické priority Komise související s vnitřním trhem, jako je digitalizace, spravedlivé zdanění, energetika a klima.

Komise prokázala, že je schopna důsledně prosazovat pravidla hospodářské soutěže a ukládat sankce za protisoutěžní dohody mezi společnostmi a podniky, které zneužívají svého dominantního

postavení k újmě spotřebitelů. V roce 2019 přijala Komise 15 rozhodnutí, která protisoutěžní jednání sankcionují. Komise rovněž dovedla do konce čtyři případy porušení antimonopolních pravidel, a to na základě postupu dobrovolné spolupráce.

V roce 2019 bylo Komisi oznámeno 382 spojení podniků. I přes malý pokles v absolutních číslech zůstal ve srovnání s rokem 2018 počet oznámení v roce 2019 velmi vysoký. Většina spojení oznámených v roce 2019 nevyvolala obavy z narušení hospodářské soutěže. Komise v roce 2019 přijala 362 rozhodnutí o spojení podniků a zasáhla v 19 případech. Tři spojení byla zakázána, deset spojení bylo schváleno s výhradou závazků v první fázi a šest bylo schváleno s tím, že po druhé fázi budou uplatněna nápravná opatření. Většina nápravných opatření, která Komise v roce 2019 přijala, spočívala v odprodeji hmotných či nehmotných aktiv, což dokládá, že Komise upřednostňuje strukturální nápravná opatření.

V roce 2019 přijala Komise 308 rozhodnutí týkajících se státní podpory. Komise schválila režimy státní podpory, které členským státům umožňují například splnit environmentální cíle, zavést širokopásmové sítě s velmi vysokou kapacitou a financovat výzkum v klíčových průmyslových odvětvích. V roce 2019 byl schválen druhý významný projekt společného evropského zájmu týkající se vývoje baterií, do něhož je zapojeno sedm členských států. Navíc se Komise nadále snažila zajistit, aby členské státy neposkytovaly vybraným společnostem neoprávněné daňové výhody, jež by jim umožňovaly vyhýbat se odvodu jejich spravedlivého podílu na daních.

Aby mohla pravidla hospodářské soutěže i nadále sloužit svému účelu, pokračovalo v roce 2019 v souladu s pokyny Komise pro zlepšování právní úpravy jejich hodnocení. Pokud jde o antimonopolní opatření, dále se prováděla hodnocení nařízení o horizontálních blokových výjimkách, nařízení o vertikálních blokových výjimkách, nařízení o blokové výjimce pro motorová vozidla a nařízení o blokové výjimce pro konsorcia. V oblasti spojování podniků uspíšila Komise hodnocení vybraných procesních a jurisdikčních aspektů kontroly spojování podniků v EU. V oblasti státní podpory pokračovala kontrola účelnosti pravidel programu modernizace státní podpory a některých dalších pravidel. V lednu 2020 se začalo hodnotit sdělení o definici trhu.

Na většině trhů v současné době probíhají přelomové změny, zejména zásadní transformace daná probíhající digitalizací společnosti. Přizpůsobit se musí všichni z nás: výrobci, spotřebitelé, tvůrci politik a především orgány kontrolující hospodářskou soutěž. Aby náš význam neklesal, nesmíme usnout na vavřínech, ale vždy si klást otázku, jakým způsobem jednat, poučit se ze zkušeností a v případě potřeby revidovat naše nástroje prosazování právních předpisů. Proto jsem třem zvláštním poradcům zadala vypracování zprávy nazvané „Competition Policy for the Digital Era“ (Politika hospodářské soutěže v digitální éře), která byla zveřejněna v dubnu 2019. Zvláštní poradci dospěli k závěru, že základní právní rámec pro hospodářskou soutěž je spolehlivý a dostatečně pružný, aby jí v digitálním věku poskytl ochranu. Zvláštní poradci však upozornili, že by měla být věnována zvýšená pozornost tržní síle digitálních platforem. Po důkladné analýze vycházející ze zprávy zvláštních poradců a z jiných nedávno vypracovaných zpráv zahájila Komise v červnu 2020 veřejnou konzultaci o potřebě nového nástroje pro hospodářskou soutěž, který by umožňoval včasné a účinné řešení strukturálních problémů, jimž hospodářská soutěž čelí.

Aby v rámci celého hospodářství trhy dobře fungovaly, někdy nestačí jen důsledně prosazovat stávající pravidla hospodářské soutěže. Může být nezbytné doplnit prosazování zmíněných pravidel o odvětvové předpisy, jež by zabraňovaly selhání trhu. Mohlo by tomu tak být v případě trhů, v nichž dominují digitální platformy, které se snaží omezit vstup dalších hráčů na trh. Konkurenceschopnost vyžaduje konkurenci jak doma, tak ve světě. Politika hospodářské soutěže není sama o sobě zárukou konkurenceschopnosti. Ruku v ruce s ní musí jít účinná průmyslová politika vytvářející podmínky pro

to, aby podnikatelé mohli realizovat své nápady a aby podniky všech velikostí mohly prosperovat a růst. Komise ve svém sdělení „Nová průmyslová strategie pro Evropu“ z března 2020 představila svou vizi, čeho chce EU dosáhnout do roku 2030 a v dalších letech.

Ekonomika EU je otevřená a úzce propojená se zbytkem světa. Naše otevřenost však může být zneužita k narušení hospodářské soutěže na jednotném trhu, například ze strany zahraničních firem, které využívají státní podpory. K řešení nepříznivých dopadů zahraničních subvencí potřebujeme vhodné nástroje. Proto Komise zveřejněním bílé knihy o vytvoření rovných podmínek v souvislosti se zahraničními subvencemi zahájila v červnu 2020 diskusi.

Závěrem lze říci, že základní pravidla EU v oblasti hospodářské soutěže dnes zůstávají stejně důležitá jako v době, kdy byla před více než 60 lety stanovena ve Smlouvě. Komise bude spolu s vnitrostátními orgány EU pro hospodářskou soutěž i nadále prosazovat pravidla spravedlivým způsobem, a to na základě faktů, důkazů a důkladné analýzy při současném dodržení řádného postupu. Účinná hospodářská soutěž na vnitřním trhu podněcuje inovace, dynamiku a hospodářský růst ve prospěch všech. Politika hospodářské soutěže přispěje k naplnění hlavních cílů mandátu této Komise, jimiž jsou mimo jiné ekologizace hospodářství, utváření digitální budoucnosti EU a posilování hospodářství ve prospěch lidí.